

Gina, tehát több ízben bizonyítottad a tudományal szembeni fanatikus elkötelezettséged, mindezek mellett hogyan tudsz időt szakítani szabaddidős tevékenységekre is, mint a kamarazenélés, illetve a triatlon, a hosszútávfutás?

A kutatás, elméleti munka során rengeteg energia gyülemlik fel, melyet a sporttal kiválóan le lehet vezetni, emellett nagyobb önis-

meretre tehetünk szert általa, így másokat is jobban megismerhetünk. A művészetekben való elmélyülés pedig a legnagyobbszőrűbb pszichoterápia, tehát tulajdonképpen mindkettőre szükségünk van!

Szluca Beáta

koordinátor

(Simmelweis Egyetem Kerpel-Fronius Ödön
tehetséggondozó program)
tehetsegpont@freemail.hu

TEHETSÉGGONDOZÁS A TAKTAHARKÁNYI APÁCZAI CSERE JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

Taktaharkány Borsod-Abauj-Zemplén megye Miskolctól 30 km-re, a Takta-közben fekvő települése, a lakosság száma 4082 fő, közművesítése megoldott, intézményrendszerre szerteágazó. A nagyközség életében meghatározó szerep jut az általános iskolának. Az intézményben folyó nevelő-oktató munka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulókkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg.

Az iskolában mindig nagy hangsúlyt fektetettünk a tehetséggondozásra. A 2001/2002-es tanévben megfogalmazódott az igény a tantestületben, hogy lehetőleg ne vesszen el a tehetség az iskola falai között, ezért gondolkodtunk át a tehetséggondozás rendszerét. Ezt az elképzelést a település önkormányzata támogatta, és a mai napig fontos feladatának tekinti. A tehetségek kibontakoztatásában meghatározó szerepük van a pedagógusoknak. Feladatunk, hogy fejlesszük a tanulók személyiségét, kibontakoztassuk egyéni képességeit, és megfelelő motiválással elérjük azt, hogy minél kreatívabbak legyenek. A tapasztalatcserek és a nevelők elméleti felkészítése után

kezdtük meg a komplex program kidolgozását a Debreceni Egyetem Pedagógiai Pszichológiai Tanszékével együttműködve, dr. Balogh László irányításával.

Az intézményünk tehetséggondozó programjának célja: az iskolába járó tanulók egyéni adottságainak, képességeinek felderítése, intellektuális képességeik minél magasabb szintre juttatása, a tehetségkibontakoztathoz szükséges személyiségfejlesztés. A pedagógiai célt két fő szempont segítségével igyekszünk megvalósítani: a tanulók megfelelő külső és belső motiválása, reális önértékelés kialakítása, egyéni differenciálás, új módszerek alkalmazása az oktatásban.

Minden 4. évfolyamos tanulót szűrünk májusban. Az 5. évfolyamon induló programba a pszichológiai vizsgálatok eredményeit, az osztályfőnökök, szaktanárok véleményét is figyelembe véve válogatjuk be a diákokat. A tehetségfejlesztés egy hosszú folyamat, így alapvetően az 5-6. évfolyamban keressük ezeket a gyerekeket, és a 7-8. évfolyamon már teljesen az egyénre szabott, differenciált fejlesztő munkára van szükség a számukra legmegfelelőbb területen. A diákok régi osztályközösségükben maradnak, de ezen belül biztosítjuk néhány tantárgy (matematika, magyar) képesség szerinti csoportbontásban való oktatását, valamint differenciált egyéni és csoportfoglalkozásokkal segítjük eredményes-

ségüket a tanórákon, kiemelt szerepe van a programban a tanórán kívüli gazdagításnak is. A komplex tehetséggondozó programban a délelőtti és délutáni foglalkozások szerves egységet alkotnak. Elsődleges feladat a tantervi követelmények minél magasabb szintű teljesítése, miközben a gyerekek képességeitől függően lehetőség nyílik tehetségük feltárására és gazdagítására külön foglalkozásokon is.

A tanulók érdeklődése nagyon sokrétű, az a szerencsés, ha sokféle dolgot forgószínpadszerűen kipróbálhatnak, hogy végül megtalálják az igazán nekik való, az őket legteljesebben kibontakoztató tevékenységet. A sokféle érdeklődés sokféle fejlesztési irányt igényel, ezekre leginkább a tanórán kívüli tevékenységek során nyílik lehetőség. Délután, hétvégén, a nyári szünetben a tehetséggondozás funkcióját alapul véve speciális foglalkozásokat tartunk. A gyerekek egyéni érdeklődésüknek megfelelően választanak a kínálatból. Itt a feladatot a tanulók differenciáltabban, egyénre szabottabban kapják, mint a tanórákon. Így lehetőség nyílik a tanórai anyag elmélyítésére, gyakoroltatására, többletismertetek szerzésére, a szakterületek iránti érdeklődés felkeltésére, valamint az egyéni érdeklődés elmélyítésére. Vegyes életkorú csoportok is létrejönnek, valamint a komplexitás jegyében nem önálló tárgyhoz, hanem témához kapcsolódik a fejlesztő munka. A hatékony pedagógiai differenciálás elengedhetetlenül fontos a program sikeres teljesítéséhez. Ezt a tanórán csak részben lehet megvalósítani, a szabadidős kiscsoportos foglalkozások megfelelőbb kereteket biztosítanak ehhez. A hétvégi, nyári programoknak aktív résztvevői voltak diákjaink, akik személyes példájukkal, tapasztalataikkal segítik társaikat.

Iskolánk az alábbi lehetőségeket kínálja: Kézműves szakkör, Gyöngyműhely, Grafikai

műhely, Tűzzománcműhely, Hímzőkör, „Kincskereső” komplex művelődési szakkör, Matematika, Környezetvédelmi szakkör, Színjátszó kör, Német/angol nyelv, Informatika-, könyvtár-, könyvtárhasználat szakkör; Sportkörök: Kosárlabda, Sakk, Torna, Úszás-oktatás, Lövészet; Mazsoret, modern és formációs táncsoport, Néptánc, Egyéb szabadidős tevékenységek: Játzóházak, akadályversenyek, túrák, kirándulások, sportrendezvények, találkozók neves sportolókkal, múzeum-, színház-, kiállítás-, bábszínház látogatások, versenyek, fellépések, bemutatók, iskolai ünnepélyek, bálók, Jeles Napok rendezvény-sorozat; környezetvédelmi tevékenység, erdei iskola, Gyermeknap; Nyári helyi táborok: Kreatív kézműves tábor, Képzőművészeti alkotótábor, Sporttábor, Úszótábor, Arany Turul hagyományörző tábor, Kistérségi Polgárőr tábor, Lövésztábor; Nyári belföldi táborok: Erdei iskola, Angol/német nyelvi tábor Tiszavasváriban, Balatonbogláron, Tánc-tábor (Mazsorett) Királdon, Szilágysági néptánc-tábor, Ópusztaszeri kirándulás; Nyári, őszi külföldi táborokban is részt vehettek már diákjaink: Svájcban, Szlovákiában, Olaszországban, Erdélyben és Belgiumban.

Alsó tagozatban a programot előkészítő jellegű képességfejlesztő foglalkozás folyik, valamint a kooperatív tanulási módszert is alkalmazzák a nevelők. Az 5-8. évfolyamon lévő csoportos oktatás folyik, a 6. évfolyam számára húszórás tanulás-módszertani tréninget szervezünk; kedvelt a projektmunka is.

A tehetséggondozó program eredményessége hosszabb távon mutatkozik meg, bár jól érzékelhető jelei már most is vannak. A gyerekek sokkal nyitottabbak, kevésbé szoronganak, csatlakoztatási képességük jobb. Év végén (5., 7., 8.) újra elvégezzük az egyéni mérést és értékelést, megvizsgáljuk, sikerült-e

a kitűzött célok irányába elmozdulni. Az elévített hatásvizsgálati mérések bizonyítják a program hatékonyságát. Azok a tanulók, akik részt vettek a foglalkozásokon, több területen is dinamikusan fejlődtek. Ezek közül ki kell emelni a következőket: jelentősen fejlődtek általános intellektuális képességeik; tovább erősödött az iskolához, a tanuláshoz való pozitív viszonyuk; az információfeldolgozáshoz használt egyéni tanulási stratégiáik hatékonyabbak, gazdaságosabbak lettek; személyiségjegyeik közül jelentősen erősödött széleskörű érdeklődésük.

A tanulmányi eredmények, az osztályközösségek alakulása, a társakkal való kapcsolatok alakulása is bizakodásra ad okot. A versenyeredmények igazolják törekvéseink helyességét. A középiskolai felvételi eredmények egyre jobbak, a programban résztvevők jelentős része érettségit adó középiskolába nyert felvételt, több tanulónk folytatja tanulmányait az Arany János tehetséggondozó programban. A programban részt vevő tanulók aktivitása minden iskolai és iskolán kívüli megmozduláson nagyon magas, örülnek minden programnak, szívesen jönnek, érdeklődéssel vesznek bennük részt. A kezdetben kissé visszahúzódóak kinyíltak, bátrabbak lettek.

Az iskola elkötelezte magát a tehetséggondozás ügye mellett. Fontosnak tartjuk, hogy a folytatódjon a ma már a teljes felsőtagozatot felölelő program. Az intézmény fenntartója kezdetektől fogva teljes mértékben támogatja a programot, bízunk abban, hogy ez így marad, mert másként az elképzelések nem valósulhatnak meg.

Célunk, hogy az intézményben minél több gyerek kerüljön be a komplex tehetségfejlesztő programba, s hogy a tehetség feldeírítése és fejlesztése a nemzetközi kutatási eredményekkel összhangban, magas színvo-

nalon történjék. Az osztálykereteket a későbbiekben sem szeretnénk megbontani, hanem az eredeti osztályközösségen belül „képesség szerinti csoportokban” integrálva kívánjuk oktatni a programban résztvevőket.

Az a véleményünk, hogy minden iskolának ki kell bontakoztatnia tehetséges tanulóit képességeit, s az a szerencsés helyzet, ha a megfelelő fejlesztést saját intézményében megkaphatja a gyermek, ugyanakkor az iskolán kívül, a kistérségben rendelkezésre álló lehetőségeket is ki kell használni a minél teljesebb kibontakoztatáshoz. Fontosnak tartjuk, hogy az alkalmazott speciális vizsgálati módszerek segítségével szerzett háttér-információkat felhasználva, a tanulókra szabott egyéni fejlesztési programok kerüljenek kidolgozásra, s ezek korrekcióját folyamatosan végezzük el. Ezeket nemcsak a gyerekeket tanító pedagógusok használják a gyakorlati pedagógiai munkában, hanem folyamatosan megbeszéljük az eredményeket a szülőkkel is. A fejlesztő munka során a gyerekek szüleinek erőfeszítésére is építenünk kell, hiszen csak az iskola önmagában nem képes a tehetségfejlesztés terén sem sikereket elérni, fontos, hogy a szülők is partnerek legyenek.

Intézményünk lehetőséget nyújt gyakorlati tapasztalatainak megismerésére a kistérség pedagógusai számára is, szakmai tanácskozássok és gyakorlati bemutatók, foglalkozások szervezésével, ahol a gyakorlatban is kipróbálhatják a nevelők az őket érdeklő technikákat. Nagyon nagy megtiszteltetés és öröm volt számunkra, hogy 2006. őszén a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei tehetségfejlesztő hálózati program szakmai, módszertani bázisintézménye lettünk.

Füköné Szatmári Melinda

igazgató, Taktaharkány, Apáczai Csere János
Általános Iskola – fukone_melinda@freemail.hu

Az MTA új külső tagjainak bemutatása

Akadémiánk új külső tagjait arra kértük, hogy kérdéseink közül válasszanak ki hármat-négyet, s ezekre válaszolva tegyék lehetővé, hogy a *Magyar Tudomány* Olvasói valamelyest megismerjék személyüket és munkájukat.

Mi volt az a döntő mozzanat az életében, amely erre a pályára vitte?

Volt-e mestere?

Mi volt az az eredmény munkája során, amelynek igazán örül?

Van-e, és ha igen, milyen a legkedvesebb tanítványa?

Magányos kutató vagy inkább csapatjátékos?

Mi az a nyitott kérdés, amelyre választ szeretne kapni?

E havi számunkban **Polónyi István**
és **Záborszky László** válaszai olvashatók.